

L' ART DEL PAGÈS

Aparato fumívoro-ventilador

Es ben sabut que una de las propietats, per desgracia mes notable, de moltes de las nostras ximeneas de las habitacions particulars, consisteix en *no tirar* ó *tirar malament* com vulgarment se diu, essent causa aixó de que 'l quarto s' ompli de fum. Aqueix inconvenient se nota mes en los pisos alts. hont lo canó de la ximenea té poca alsada: alashoras basta generalment que un fort raig de sol caygui á plom sobre lo forat de sortida, que un vent fort bufi de tant en quant ó que plogui á bots y á barrals pera que lo canó de la ximenea s' embussi. Lo fum reflueix casi sempre al interior, fent inhabitable lo local que 's volia escalfar, y en aquest cas l' únich recurs consisteix en obrir portas y finestras pera procurar-se ura corrent d' ayre artificial, á la fi de restablir una aspiració convenient. Ya 's compren que aquest remey senzill y primitiu, es poch apropiósit, per que te pitjors inconvenients que 'l mal que 's vol combatre.

S' han proposat molts medis pera evitarlos; contra la pluja y 'l sol hi ha 'ls casquets fitxos; contra 'l defecte d' alsada dels canons, los aspiradors d' hélice mes ó menys complicats; contra las borrascas, las veletas movibles de cuberta, que s' orientan segons lo vent; pero

cap d' aquets aparells es del tot suficient per si sol, encare que tinga qualitats molt útils. A M. Becker, se deu la invenció del aparell que aném á descriure.

Se compon d' un barret movable de veleta ordinaria, provehit en sa cara posterior d' un ajust cónich entrant per lo qual lo vent penetra baix la forma de surtidor adintre d' aquell, de lo qual resulta una aspiració en lo tubo de ximenea, tan mes forta quant mes es la forsa del vent. La cabuda augmenta en tots los cassos en lo mateix moment en que aixó s' hagués de menester si algunas turbonadas accidentals tendissin á fer refluir lo fum en las habitacions, com podria succehir algunas vegadas ab un casquet movable comú.

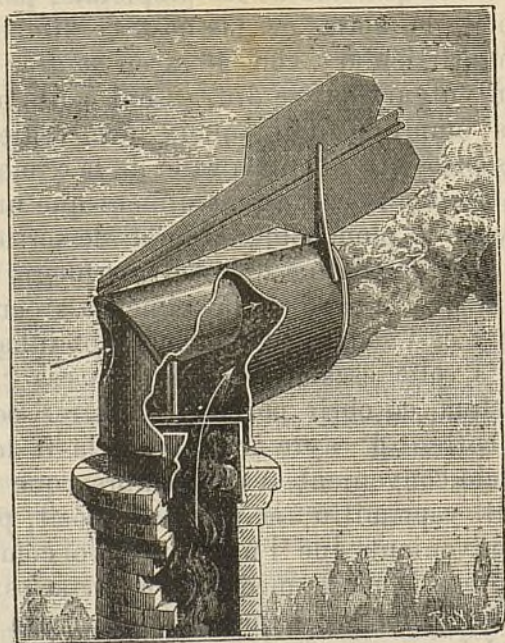

FIG. 241.—Aparell fumivoro-ventilador de M. Becker: Aplicació del principi del injector Giffard al tiratge de las ximeneas.

La manera d' accionar, ben fácil de reconeixre, es

exactament semblant al d' un aparell en lo que 'ls líquits se substituhessin per gasos en moviment. Afegirém que 'l principi de la aspiració produhida aixís per lo vent s' aplica á cert número d' aparells metereològichs registradors, sobre tot en lo notable anemómetro Bourdon. Es molt satisfactori lo qual nos fa creure que sa aplicació 's justifica aquí perfectament, habent de donar bon resultats: aixís ho demostran las provas fetas ja fa alguns mesos.

Res s' ha de afegir en particular respecte á la construcció propiament tal, que la figura representa molt be. Lo casquet movable gira en punta sobre un eix vertical, contra 'l que li dirigeixen tres punts d' apoyo. Los fregaments se reduheixen aixís al minimum, lo qual es una magnífica condició porque l' aparell vagi be.

Farém notar especialment, al acabar aquesta relació, que l' aparell es molt aplicable sens modificacions á la ventilació de las clavegueras ó altres llocs d' hont s' escapin gasos infectes y perillosos. Es molt cert que no es susceptible de produhir mes que una ventilació intermitent, *segons 'l vent bufi*, pero sempre será aixó molt mellor que no ventilar res.

Creyém que s' ha fet un adelanto per la higiene de nostras habitacions, porque aquest aparell es un ventilador molt senzill, del tot automàtic y en veritat molt económich.

Estacions sericícolas.

S' ha publicat un decret del Ministeri de Foment, encaminat á restaurar la industria sedera y fundat en las causas de la decadencia á que ha arribat, entre las que principalment figuran las malalties epidémicas que menguavan ó destruían las crias del any, la falta absoluta de bona sement y la competencia per la facilitat de comunicacions ab Assia.

Desde que Pasteur, ab sas investigacions ha precisat lo remey pera las malalties del cuch de la seda y descubert nous métodos pera conseguir bona llevor, ó siga desde que la ciencia ha donat solució á lo que 's tingué per impossible, y sas afirmacions han lograt la sanció irreformable dels fets, oferint-se avuy al observador com text viu de reveladora ensenyansa l'exemple d'Italia, qual exportació sericícola representa un valor de 321 milions de pessetas, riqueza deguda á sos propis esforços; guiats en los preceptes científichs, se 'ns ha imposat lo deber d'empendre aquest camí que tan amples horitzons ofereix á nostra agricultura, en la que 'ls recorts deuen servir d'alé á las esperansas, y tenint en compte que la competencia asiática, no permeterá may pujat preu pera nostras sedas, procurar al agricultor una compensació pera la desventatja, aixamplant la fita de la producció, fins arribar, com Italia, al límit de dos kilograms de capoll per un gram de llevor seleccionada.

Ab aixó, á un mateix temps poder obtenirse bons rendiments en las petitas avivacions: s'utilisan horas perdudas pera las familias dels pagesos pobres; s'augmenta 'l valor dels terrenos ab las plantadas de moreras, evitant lo risc de certs cultius que las sustituhiren; se crean petitas industrias, que no per serho, deixan, al sumarse, de donar un total valió pera la riqueza, resultant un benestar; se millora la precaria situació de las familias rurals, y fins al encomanar los travalls de cria del cuch, selecció de las sements y direcció de la industria á la dona, vé á lograse 'l resultat moral de dignificarla y enaltirla ab lo respecte y consideració que encara conserva en la familia pagesa, ahont florí aquesta industria mercés á sos cuydados.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Cuch dels surers. L'enginyer de boscos D. Primitiu Artigas després d'haber estudiat la part forestal de la Exposició Universal de Barcelona, ha fet una excursió per la provincia de Gerona, en la que s'ha enterat, sobre 'l terreno, dels danys produhits per la oruga *Bombix dispar*, en diferents alzinars surers y del extraordinari avens de las demás procedents del Golf de Rosas, en lo terme municipal de Torroella de Mongrí.

Enten nostre compatriota 'l Sr. Artigas, y sobre aixó eridem molt especialment la atenció del ministre de Foment, que deu procedirse ab tota pressa á deturar l' avens de las arenas voladoras, en la horta de Reixach y á destruhir los plastons d' ous que, en abundancia, ha depositat l' expresat insecte en las suredas; de lo contrari podria desapareixer en cinch ó sis anys sota l' arena, lo caseriu y horta de Reixach, y mes tart ser interceptada la carretera de Torroella al Estartit y disminuhir notablement en calitat y cantitat, per la segona causa, lo suro en la regió del Baix Ampurdá.

Filoxera.—Dels regoneixements practicats per l' enginyer agrónom en alguns pobles d' aquesta provincia, ha resultat comprobada la existencia de la plaga filoxérica en los termes de Piera, Pierola y Sant Esteve Sasroviras, en quals punts s' han pres immediatament las midas necessarias pera evitar sa propagació.

Servey agronómich.—Han sigut nombrats ausiliars del servey agronómich en Catalunya, D. Pere Mir y Faura, destinat á la provincia de Barcelona; D. Joseph Garces y Vera, á la de Tarragona; D. Anton Riera y Candette, á la de Gerona y D. Octavi Ballester y Zorrilla á la de Lleyda.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Arnes. (*Tarragona*).—La cullita d' oli promet ser molt bona, tant que á no sobrevindre algun accident, pochs anys haurá sigut tan abundant.

Las últimas plujas no han perjudicat com se creya, los planters d' arrós y lo únich que á lo mes haurán fet, será retrasar la cullita.

Lleyda.—Puja 'l preu del blat en nostre mercat; cosa que ve notantse ja fa algun temps.

Perelló (*Tarragona*).—La cullita de garrofas es abundant y de superior calitat.

Puigcerdá.—La cullita de cereals ha sigut abundant, pero 'ls culliters están disgustats per la escasa demanda que s' observa

Tortosa.—Los olis superiors de la última cullita, 's pagan á 15 pessetas lo canti de 15 kilógrams.

Vilallonga.—L' Ajuntament ha acordat obrir un mercat mensual que tindrà efecte lo primer diumenge de cada mes, al objecte de donar sortida als productes agrícolas de dita vila y demés pobles circunvehins. Al mateix temps acordá també celebrar una fira pera 'l concurs de caps de bestiar lo primer diumenge d' Octubre de cada any.

La noticia ha sigut molt ben rebuda per los vehins de la població.

Xátiva.—Una de las cullitas que oferia inmejorable aspecto en alguns pobles d' aquesta Ribera alta valenciana, especialmente á Xátiva, es la de la rica magrana, que sens dubte haurá suferit molt á causa del ultim temporal. Hi havia partidas de consideració venudas en los arbres á bon preu.

VINS.

Arnes.—La cullita de vi que tan bé se presentava, s' ha fet malbé, donchs apenas se veuhen rahims.

Benissanet.—Aqui com al poble de Ginestar han tingut d' anticipar la verema mes de 15 dias, degut á que 'l rahim se pudreix depressa per la molta aygua que dels ultims temporals ha rebut.

Corbera.—Acabadas casi per complert las existencias de vins, los compradors van retirantse cap á altres pobles y comarcas ahont pujan assortirse d' aquest caldo.

Las classes bonas s' han pagat fins 36 pessetas carga de 130 litros, despatxantse ultimament algunas partidas mitjanas que han pogut resistir las fermentacions del istiu, de 25 á 30 pessetas.

Godall (Tarragona).—Un propietari, per falta de botas en que poder colocar lo vi de sa cullita, tingué que vendre 'l á 25 céntims de pesseta 'l canti; després d' haver recorregut tot lo poble en busca de qui li millorés lo preu, sense conseguirho.

Igualada.—Fa uns quants dias que ja 's vehuen cullidors de rahims, pero crech que nostres pagesos volen esperar á fer la verema. Temen que, á continuar lo temps plujós se 'ls hi pudrirá, ó be l' vi tindrà un grau mes que l' aygua. ¡Tant debó que fes bons sols, pera esser la esperansa de nostres pagesos!

París.—Un vinyat de 29 hectáreas situat en la comarca d' Alger, ha produhit en la verema d' aquest any res mes que 4.000 hectólitres de vi, ó siga prop 138 hectólitres per hectárea.

Perelló.—Lo rahim de bona clase se paga de 12 á 15 rals lo quintá.

Premiá de dalt.—Segueix la tria de rahims en los punts ahont la malaltía del corch ha fet de las sevas. La verema en conjunt, encara tardará una setmana. Si 'l temps segueix á la bona, y haurá regular cullita y 's farán bons vins.

Deu vulga donarnos forts sols, que es lo desitj de nostres pagesos.

Reus.—Pera la verema son molt numerosos los jornalers que aquestos dias se veyan rondar per los carrers; lograren trobar ocupació y pagantse 'ls jornals á preus crescuts.

En alguns dels termes lo resultat ha sigut escás á causa del mal que causá la pedregada de Sant Joan, pero en sa majoria 'ls rendiments de las vinyas ha sigut superior al any passat.

Los preus de las veremas oscilan entre 20 y 24 rals quintá las de tretze y quince graus.

La demanda es escassa, no abundant los compradors, seguramente á causa de la inseguretad del temps que tots los dias se presenta ennuvolat.

Sabém que s' ha venut ja algun vi de la nova cullita, que apesar de pochi graus de forsa, s' ha pagat á 22 pessetas la carga, si bé tenia un color bastant bonich.

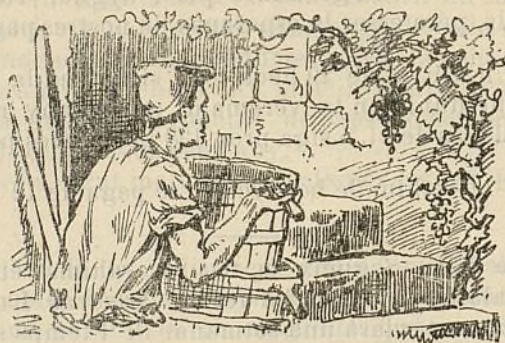
Lo mercat no obstant está mes desanimat que aquestos anys passats.

Abmotiude las operacions de la verema 's nota gran moviment per la ciutat, resultant no escás lo rahim y de bona calitat.

Sagunto (Murvedre).—Diuhén d' aquesta comarca de Castelló de la Plana que surten mostos de excelent calitat y molt abundants. Se n' han venut alguns en lo cup á rahó de 5 y 1½ y 6 y 1½ rals lo canti.

CALENDARI DEL APICULTOR MOVILISTA.

SEPTEMBRE.

Desde 'ls primers dias y confiats en la bonansa del temps, practicarem una visita general á fi de coneixe l' estat de cada colonia y deduhir l'avens que 'n podém esperar durant la tardor.

Aquella que conservi son relatiu vigor, ja ab cria, ja ab provisions, la distingirém ab calsevol senyal, podent extraure de la que contingui sobradas provisions, algun march ab bresca operculada que reemplasarem ab altre buyt.

La que, pel contrari, presenti la població minvada, estigui ab poca cria y curtas provisions, fixará nostra atenció, meditant quina puga esser la causa, y ajudantla per lo prompte, qual diguerem en Abril, ab algun march ab cria, y mel, continuarem observantla y en un plaso de quinse ó vint dias, segons lo temps, podrém ja resoldre la continuació en los aussilis esmentats á fi de tenirla ben preparada pera l' hivernatge ó bé sa disolució y aprofitament reunintla ab altra en estat semblant ó débil.

En certas comarcas tant al estiu com á la tardor las abellas treuhen principalment de las fruytas son aliment, resultant mels de calitat mol distinta á la de la primavera, y correspon á tot bon apicultor, observá donchs en cada temporada, quinas son en sa rogalia las flors, fruyts y demés que ellas visitan ab preferencia, tenint present que no poden foradá las pells dels fruyts per careixe de órgans bucals adequats y se han de servir dels forats ó incisions fetas en ditas pells per altres insectes com vespas, etc. pera arribá á xuclá 'l sucrat que aquellas pells enclouhen.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, MOLAS, 31.—BARCELONA.